

повчальні програми не тільки для себе, але і для своїх підлеглих. Менш крупні фірми частіше користуються послугами запрошених консультантів.

2. Керівник не дає можливості глибоко вивчити проблему, намагаючись одержати відповідь після 10-хвилинної бесіди. Він не хоче, щоб хтось “чужий” дізнався про те, що відбувається в колективі.

3. Керівник вважає, що є просто психологічно несумісні люди і його задача – відразу їх розпізнати.

Менеджер – це людина, яка направляє роботу інших і несе персональну відповідальність за її результати. Хороший менеджер вносить порядок і послідовність у виконувану роботу. Свою взаємодію з підлеглими він будує на фактичній інформації, нормативних документах, традиціях організації і в рамках встановлених цілей. Лідер надихає людей і вселяє ентузіазм в працівників, передаючи їм своє бачення майбутнього, допомагаючи їм адаптуватися до нового і пройти етап змін.

Менеджери мають тенденцію займати пасивну позицію по відношенню до цілей. Частіше за все вони з потреби орієнтуються на кимось встановлені цілі і практично не використовують їх для проведення змін. Лідери самі встановлюють цілі і використовують їх для зміни відношення людей до справи.

Очевидно, що на практиці не спостерігається ідеального дотримання цих двох типів відносин управління. Дослідження показують, що значна група менеджерів багато в чому володіють лідерськими якостями. Проте зворотний варіант зустрічається в житті рідше.

### **Список використаних джерел**

1.Рейтинг сайтів //http://index.bigmir.net

**Ільніцький Артур Ігорович,**

аспірант Подільського державного аграрно-технічного університету,

м. Кам'янець-Подільський

Науковий керівник: д.е.н., в.о. професора Чикуркова А. Д.

## **МІСЦЕ І РОЛЬ ОСНОВНИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА СЕЛІ**

Передумовою ставлення ринкових відносин в Україні є реформування державної і колгоспно-кооперативної власності. З позиції становлення різних її форм досліджується проблеми власності. Вивчення власності як категорії мотивації високопродуктивного господарювання і підприємництва, свідчить проте, що становлення ринкових відносин в Україні і створення селянина-власника неможливе без зміни відносин власності.

Історичний розвиток суспільного виробництва проходить на основі безперервного розвитку організаційно-правових форм господарювання. Селянська родина, яка протягом багатьох століть у всьому світі була основною продуктивною силою та єдиною формою господарювання, поступово втрачала свої позиції поряд з великим рабовласницьким господарством, потім – ремісничому виробництву, мануфактурам і т. д. Кожна організаційно-правова форма господарювання для певного історичного періоду була найбільш ефективною. Вітчизняний аграрний сектор протягом трансформаційного періоду також пройшов закономірні етапи розвитку у пошуку оптимальної форми господарювання.

Адже ефект від становлення приватного власника на землю та майно не стільки залежить від самого процесу розподілу, скільки від вибору ефективних форм господарювання, стану суспільних відносин між суб'єктами внутрішнього (власники та орендарі землі і майна, менеджери, наймані працівники) та зовнішнього (держава в особі органів влади, конкуренти, посередники, кінцеві споживачі та ін.) середовищ.

Тому на сучасному етапі постприватизаційного розвитку економічних відносин у сільському господарстві ситуація вимагає наявності не тільки конкурентних переваг виробничого характеру, але й вибору раціональної організаційно-правової форми господарювання на селі [3, с. 38-39].

Всі види власності - індивідуальна (приватна), колективно-акціонерна, державна - співіснують між собою. В період розвитку ринкових відносин

велику роль відіграє конкуренція між різними формами власності, яка і формує їх співвідношення у сфері виробництва, обміну і споживання.

Отже, конкуренція форм власності сама по собі корисна, бо примушує кожен форму власності вдосконалюватись. Не можна визначити, яка форма власності є найефективнішою. З позиції організації виробництва найвищий економічний потенціал має та форма власності, яка забезпечує робітникові становище реального господаря виробництва, тобто індивідуальна форма власності. З розвитком продуктивних сил рівень концентрації виробництва потребує все більших інвестицій, а індивідуальна власність може забезпечити його тільки за умови об'єднання. Таким чином, відбувається об'єднання індивідуального майна і колективного капіталу до оптимального розміру, якого потребує виробництво. Це і є приватно-колективна форма власності (акціонерна), яка має великий економічний потенціал.

Одним із способів реалізації тієї чи іншої форми власності, який найповніше відображає її суть і реалізує закладені в ній переваги, і є форма господарювання. Вона визначає дві сторони відносин:

- організаційно-технологічну, пов'язану з технологічними процесами і незалежну від відносин власності;
- соціально-економічну, що впливає з самих відносин власності.

Закономірним у розвитку суспільства є різноманітність форм власності та господарювання - колективні господарства, акціонерні товариства, селянські (фермерські) господарства та інші. Згідно з законодавством, усі форми власності визнані рівноправними [5].

Особливого значення набуває нині розвиток особистих підсобних господарств громадян України і перетворення найбільших із них у товарні господарства селян — мініфермерські господарства [2, с. 75].

Підсобне господарство населення сьогодні є стабілізуючою формою господарювання: уповільнює спад виробництва сільськогосподарської продукції в державі й за умов безробіття стримує від різкого спаду рівень життя

сільського населення, забезпечує додатковий заробіток до мізерного пенсійного забезпечення [2, с. 77].

Особливу увагу слід звернути на розвиток фермерства як нової для нашої країни форми господарювання. Фермерські господарства відрізняються від особистих підсобних господарств населення лише більшими розмірами землекористування, що дає змогу застосовувати техніку, працювати ефективніше.

Згідно Державного Класифікатора України про класифікацію організаційно-правових форм господарювання ДК 002:2004, який чинний від 01.01.2008 фермерське господарство – це форма підприємницької діяльності громадян із створенням юридичної особи, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою та реалізацією з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для ведення фермерського господарства.

Особливості акціонерної форми господарювання полягають у тому, що вона зберігає все те позитивне, що властиве приватній власності, - підприємницькі інтереси, ініціативу, наслідування тощо, але свою господарську діяльність веде на колективній демократичній основі; тобто це є приватно-колективна власність. Неправомірно робити акценти тільки на критичних оцінках тієї чи іншої форми господарювання. Нові форми господарювання доведуть своє право на існування лише на практиці, у процесі вільної конкуренції, і акціонерна форма господарювання поступово займе гідне місце в цьому процесі.

Аналіз організаційно-правових форм господарювання в країнах ринкової економіки показує, що світове сільське господарство трималося і тримається, як правило, на сімейних фермерських господарствах. Ферма функціонує як самостійна виробнича одиниця й належить на правах приватної власності її господарю.

Створення фермерського господарства на базі своєї власної або і на орендованій земельній ділянці регламентується певними вимогами. В країнах ЄС це право має особа, яка:

- досягла повноліття і є працездатною;
- має сільськогосподарську освіту або встановлений професійний стаж роботи в сільському господарстві;
- володіє певними засобами виробництва;
- проживає на території господарства або на недалекій відстані від нього.

Отже, дана організаційно-правова форма забезпечує концентрацію в одних руках функцій власника землі, працівника на ній та менеджера і якнайбільше відповідає специфіці сільського господарства, в якому тісно переплітаються природно-кліматичні, біологічні й економічні закони [4, с. 13].

Країни з розвинутою ринковою економікою також засвідчують, що динамічний розвиток сільськогосподарського виробництва можливий за умови забезпечення реальної економічної рівноправності всіх форм власності і форм господарювання [1, с. 59].

Отже, в українських селах укладом життя і нині залишається самобутнє село, сільський устрій, а фермерство тільки зароджується як форма господарювання. Тому в перехідний період реформування аграрного сектора економіки в українському селі, хочемо ми цього чи ні, будуть різні форми господарювання, а уклад життя ще досить тривалий час залишатиметься сільським. Головне тут почуття відповідальності за власну справу, реальна нормативна правова база, яка б захищала селянина від будь-якого посягання на його приватну власність, захист і підтримка держави. В цьому і є сутність становлення цього виду малого бізнесу на селі.

### **Список використаних джерел**

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: [навч. посіб.] / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.

2. Ільчук М.М. Основи підприємницької діяльності та агробізнесу [навч. посіб.] / М. М. Ільчук, Т. Д. Іщенко, В. К. Збарський та ін.; За ред. М. М. Ільчука. — К.: Вища освіта, 2002. — 398 с.
3. Макаревич О.Я. Місце та роль корпоративних агроформувань у розвитку вітчизняного АПК / О.Я. Макаревич // Збірник наукових праць ЛНТУ. — 2011. — Вип. 8(31), Ч. 2. — С. 38-44.
4. Молдаван Л.В. Форми господарювання в аграрному секторі України в умовах глобалізації / Л.В. Молдаван Л.В // Економіка АПК, 2010, №1 С. 13-17.
5. Царенко О.М. Економіка розвитку : [навч. посіб.] / О.М. Царенко, Н.О. Бей, І.І. Дяконова, І.В. Сало. — Книга для студентів ВНЗ - Університетська книга, 2004. - 590 с.

**Кобильняк Т. А.,**

студентка навчально-наукового інституту бізнесу і фінансів спеціальності 8.03060101 «Менеджмент організацій та адміністрування» (за видами економічної діяльності) Подільського державного аграрно-технічного університету, м. Кам'янець-Подільський  
Науковий керівник: к.е.н., доцент Славіна Н. А.

## **СИТУАЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

Аналізуючи діяльність підприємства, дуже важливе значення сьогодні приділяється проблемам пошуку і оптимізації раціональних рішень у нестандартних ситуаціях, які будуть сприяти всій системі управління і, відповідно, діяльності організації, проведенню аналізу сучасного застосування теоретичних і практичних аспектів ситуаційного підходу в управлінні організаціями та розробленню методичних і практичних рекомендацій відносно створення системи ситуаційного менеджменту. Тому на сьогоднішньому етапі розвитку теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової проблеми, що полягає у визначенні ролі та місця ситуаційного менеджменту в системі